

Poprečnina v gotovini plačana.

ŠTEV. 12.

LETNIK XXVIII.

NARODNI GOSPODAR

**GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“
V LJUBLJANI.**

V LJUBLJANI, DNE 15. DECEMBRA 1927.

TISK ZADRUŽNE TISKARNE V LJUBLJANI.

VSEBINA: Dr. J. B.: Kako naj posojilnice delajo za povzdigo varčevanja. — Kmetijsko zadruštvo v Češkoslovaški republiki. — Taksne oprostitev. — Mzč slovenskega zadruštva v številkah. — J. L.: Vpliv alkoholne prepovedi na narodno gospodarstvo republike Finske. — Vprašanja in odgovori. — Zadrudništvo. — Gospodarstvo. ....

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 12, I. 1927.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Šmarju pri Jelsah, r. z. z. n. z., se bo vršil v ponedeljek 26. dec. ob 2. uri popoldne v pisarni posojilnice. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1926. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Starem trgu ob Kolpi, r. z. z. n. z., bo dne 29. dec. 1927 ob pol 3. uri pop. v župnišču. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje računskega zaključka za leto 1926. 3. Volitev a) načelstva b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Rajhenburgu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 17. decembra 1927 ob 8. uri dop. v posojilniških prostorih z dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1926. 3. Volitev a) načelstva b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Gospodarske zadruge, r. z. z. o. z. v Črmošnjicah v likvidaciji, se bo vršil v sredo 28. dec. 1927. ob 8. uri v Črmošnjicah št. 10. z dnevnim redom: 1. Poročilo o izvršeni likvidaciji. 2. Sklepanje o shrabi poslovnih knjig. 3. Slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadruge v Sv. Miklavžu pri Laškem, r. z. z. o. z., se vrši dne 26. decembra 1927. ob 1. uri popoldne v zadrudnih prostorih. Dnevni red: 1. Volitev načelstva. 2. Prememba pravil. 3. Slučajnosti.

Občni zbor Pašniške in bikorejske zadruge v Solčavi, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 2. jan. 1928. v zadrudni hiši v Solčavi ob 8. uri s sporedom: 1. Čitanje revizijskega poročila. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Volitev a) načelstva b) nadzorstva. 4. Sprememba pravil. 5. Slučajnosti.

Izredni občni zbor I. Jugoslovanske čipkarske zadruge v Žireh, r. z. z. o. z. se bo vršil v ponedeljek 26. decembra 1927. ob treh pop. v prostorih Ljudske posojilnice v Stari vasi. 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva o stanju zadruge. 3. Sklepanje o likvidaciji zadruge. 4. Volitev likvidatorjev. 5. Slučajnosti. V slučaju, da bi občni zbor v smislu § 31. odst. tretji pravil za sklepanje o likvidaciji ne bil sklepčen, se vrši drug občni zbor z istim dnevnim redom in na istem prostoru v nedeljo 15. januarja 1928 ob treh popoldne.

Vabilo na

REDNI OBČNI ZBOR

„Jugoslovanske knjigarne“ r. z. z. o. z.
v Ljubljani

v četrtek, dne 29. decembra 1927,
začetek ob 9³⁰ uri popoldne
v posvetovalnici „Katol. tisk. društva“.

Spored:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za prvo poslovno zadrudino dobo do I. VII. 1927.
3. Volitev nadzorstva.
4. Slučajnosti.

V Ljubljani, 9. decembra 1927.

Načelstvo.

Vabilo na

REDNI OBČNI ZBOR

„Jugoslovanske tiskarne“ r. z. z. o. z.
v Ljubljani

v četrtek, dne 29. decembra 1927,
začetek ob 10³⁰ uri popoldne
v posvetovalnici „Katol. tisk. društva“.

Spored:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva,
2. Odobrenje računskega zaključka za prvo poslovno zadrudino dobo do I. VII. 1927.
3. Volitev nadzorstva.
4. Slučajnosti.

V Ljubljani, 9. decembra 1927.

Načelstvo.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din. na leto, za pol leta 12'50 Din.
 ————— Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. —————

Dr. J. B.

Kako naj posojilnice delajo za povzdigo varčevanja.

V službo za povzdigo varčevanja!

O pomenu varčevanja smo pisali v zadnji številki Narodnega Gospodarja. Dosti obširno smo razložili, kako velik pomen ima varčevanje za posameznike, za družino, za narod in njega gospodarstvo, za državo in nje politiko.

Vsled velike važnosti, ki jo ima varčevanje za poedinca kot za družbo, se morajo vsi boljši možje postaviti v službo za povzdigo ljudskega, zlasti mladinskega varčevanja. Vsi boljši možje morajo vsak v svojem delokrogu delovati zato, da se čim največ mogoče ljudski zaslužki ohranijo in zbirajo za oploditev narodnega gospodarstva.

Najprvo hranilnice.

Naše hranilnice in posojilnice so najprej hranilnice, potem šele posojilnice. Le kolikor si znajo zbrati hranilne vloge, dobijo v teh sredstva, da morejo dovoljevati članom cenená posojila in s tem reševati svojo temeljno nalogo, Zato leži na možeh, ki vodijo naše posojilnice, prav posebna odgovornost, da so prvi in vedno na delu za širjenje varčnosti.

Dolžnost odbornikov.

Možje odborniki, vaša dolžnost je, da vodite mladino na pot varčnosti. Sama od sebe ne bo šla. Vi imate odgovornost za

to mladino, ker ste prevzeli važno funkcijo pri posojilnici. Niste odgovorni samo za svojo družino. Odgovorni ste za svojo dobo, za vzgojo mladega rodu. To je socialno pojmovanje dolžnosti ne le kot člana družine, ampak tudi kot člana in odbornika naših socialnih ustanov, zadrug.

Vi veste, da ste kot gospodarji odgovorni za svoje gospodarstvo, da pod vašim vodstvom uspeva in napreduje. Ravno tako ste kot izvoljeni odborniki posojilnice odgovorni, da se posojilnica z vašo pomočjo in sodelovanjem razvija in napreduje. Kolikor dela in sil boste vložili v posojilnico kot pridni, zavedni, nesebični odborniki, toliko bo posojilnica napredovala.

Izgovori ne držijo.

Ne smete se izgovarjati, češ mladina našega časa nima smisla za varčevanje, ali vsaj pri nas ljudje ne zaslužijo toliko, da bi mogli devati kaj na stran itd. Posojilnica mora kljub temu svojo dolžnost narediti, da skuša z vsemi sredstvi in načini, ki jih bomo spodaj navajali, mladino prisiliti k varčevanju. Tudi ne drži, da ljudje ne zaslužijo toliko, da bi mogli kaj devati na stran. Gotovo ne oni, ki imajo bolezen v družini ali celo kopicó otrok ali ki vsled starosti ne morejo več delati s polno silo itd. Gotovo so pa tudi

mladi ljudje v cvetu mladosti in sil, ki mnogo zaslužijo, pa tudi mnogo zapravijo. In napram takim morate vse storiti, da ji pridobite za varčnost. Vi morate vložiti svoje delo in svoje sile za to, da ljudi prisilite k zbiranju prihrankov v posojilnici.

Le kako, kako? Če imate le dobro voljo, to vprašanje v življenju vaše posojilnice ne bo neizvedljivo. Preberite naslednje vrstice in izberite iz predlaganih načinov enega ali tudi več. Vsaka posojilnica naj poizkusi! Niso to malenkosti. Pri varčevanju je malenkost bistvo in vse. Ni to igrakkanje, navajanje ljudstva, zlasti mladine k varčevanju je izredno važna in resna zadeva. So to že preizkušeni načini, ki so jih uporabljali in jih še z uspehom uporabljajo.

Domači hranilniki

Kaj je bistvo domačih hranilnikov? S hranilnikom pride hranilnica v hišo, da lovi in rešuje dinarje, ki bi sicer propadli. Ti dinarji bi šli za sladkarije, igrčke, cigarete, pijačo, igro itd. Ti denarji bi na ravnokar navedene načine propadali, propadali v škodo fantov in deklet, mogoče v njih življensko nesrečo. Če pa te dinarje vjame hranilnik, jim pridejo v korist.

Najbližja priložnost za varčevanje.

Hranilnik je najbližja priložnost za varčevanje. Gostilna v vasi je bližnja priložnost za trošenje, za zapravljanje. Krošnjar in kramar, ki prideta v hišo s pisanim in lesketajočim blagom, sta najbližnja priložnost za tratenje denarja. Proti temu moramo ustvarjati bližnjo in najbližnjo priložnost za varčevanje. Če nastavljajo mladini past za slabo stvar, nastavimo ji mi past za dobro stvar. Postavimo v vsako kmečko družino domače hranilnike, da lovijo in rešujejo težko prisluzene dinarje, ki bodo mladini še krvavo potrebni.

Hranilne knjižice kot nagrade.

Naše posojilnice so pretihe in preskromne. Res je, da se dobro blago samo hvali, toda vsaj pokazati moramo to blago. Torej morajo naše posojilnice na razne načine ljudem dopovedovati in jih opozarjati, **da so tu in zakaj so tu.** Trgovec opozarja in dopoveduje z drago reklamo, kjer se sam veliko hvali. Pa vendar ve, da mu bodo odjemalci bogato povrnili izdatke, ki jih da za reklamo. Naj se torej tudi posojilnice vsaj v mali meri poslužujejo neke reklame, toda zdrave reklame, ki pomenja obenem dobrodelnost.

Nagrade pridnim učencem.

a) Podarite hranilne knjižice z malo vlogo (50 do 100 Din) kot nagrado najboljšim učencem ob zaključku šolskega leta. Nagradili boste s tem pridnost, a obenem pridobili sposobnega in pridnega učenca za varčevanje in seveda tudi njegovo družino. Pridobili boste za varčevanje tudi druge učence. Zakaj, kar ima eden, hoče imeti tudi drugi. In bodo drugi učenci tako dolgo ali prosili stariše ali pa sami začeli zbirati dinarje, da bodo tudi oni imeli male vloge v domači posojilnici. Pridobili boste s tem prijateljstvo dobrih učiteljev, ki bodo učenec razložili pomen in važnost hranilnice in posojilnice in jih navajali k varčevanju.

Ako sklenete, da se vsako šolsko leto ob zaključku razdelijo tri, pet ali tudi več knjižic najboljšim učencem v razredu, pomeni to pač malenkostno žrtev za posojilnico. Istočasno lahko določite, da so te vloge (ki itak služijo samo kot prvi začetek in vaba) vezane in jih nagrajani ne morejo dvigniti pred polnoletnostjo ali dokler ne gredo po svetu.

Nagrade za uspehe pri hranilnikih.

b) Podarite hranilne knjižice z malo vlogo najpridnejšim varčevalcem z domačimi

hranilniki. S takimi nagradami boste dali najboljšo vzpodbudo za razširjenje domačih hranilnikov v vse družine in za pridno zbiranje dinarjev v domače hranilnike. Vsaj za začetek je potreba nekaj takih nagrad, da se ljudje domačih hranilnikov kot čisto resnega pripomočka za varčevanje oprimejo in jih uvedejo v vse naše družine.

Nagrade prvorojenčkom itd.

c) Podarite hranilne knjižice s primerno vlogo vsako leto prvorojenčkom v fari ali občini. Pomislite, kako naklonjenost si bo pridobila posojilnica v taki družini! In ali ne bodo v takih družinah pri naslednjih otrocih, ako ne botri, pa vsaj stariši dali enako darilo vsakemu otroku, Da, še več! Polagoma se bo udomačila pametna in zdrava navada, da se dajejo za krstno darilo otrokom hranilne knjižice s primernimi vlogami. Ne le za krstno, tudi za birmansko darilo se bo polagoma začela uveljavljati kot darilo hranilna knjižica. Če smo zdrav, varčen in delaven narod, bomo znali in hoteli nezdrave razvade iztrebiti, uvesti pa pametne, zdrave navade.

Če smo tu navajali posebej slučaje oziroma primere, v katerih naj posojilnice radi reklame podarijo hranilne knjižice učencem, pridnim zbiralcem v domače hranilnike, prvorojenčkom in birmancem, nikakor še s tem ne mislimo, da so to edine možnosti zdrave in gotovo dobičkanosne reklame za posojilnico in za varčevanje. Če boste o tem razmišljali, našli boste še številne druge slučaje in druge prilike z ozirom na posebne krajevne razmere in običaje, kako je mogoče z malimi stroški delati zdravo in dobičkanosno reklamo za posojilnico.

Obvezno stalno varčevanje.

O obveznem stalnem varčevanju članov pa tudi nečlanov smo že pisali. Želeti bi

bilo, da bi vsaj nekaj posojilnic obvezno stalno varčevanje uvedlo. Spravite to v razgovor pri občnem zboru in skrbite, da se čim več članov zaveže, da bodo vsaj mesečno (če ne tedensko) vlagali v posojilnico gotovo vsoto skozi pet ali vsaj skozi cela tri leta. Ni treba vzeti previsoke vsote, ker tega mnogi ne bi mogli držati. Zadostuje, ako se določi kot mesečna obvezna vloga 25 Din. Ako pridobite za tako varčevanje vsaj 50 mož in fantov, žena in deklet, imate od teh mesečnih 1250 Din ali letnih 15.000 Din že brez obresti. V petih letih bi samo obvezne vloge nanesele 75.000 Din. Koliko pa zraven še obresti! To je obenem tudi najbolj jasen dokaz, da je bistvo varčevanja ravno v malenkostih.

Obvezno stalno varčevanje s primeroma malimi mesečnimi zneski je zato tako priporočljivo, ker ga zmore ne le gospodar ali gospodinja, ampak ga zmorejo tudi vsi fantje in dekleta, če le resno hočejo. Zato skušajte pridobiti za to varčevanje zlasti mladino. Da bi bil uspeh večji, določite tudi tukaj nagrade v obliki podarjenih hranilnih knjižic takim varčevalcem, ki pri obveznem stalnem varčevanju pokažejo največ točnosti in vztrajnosti, da tudi brez vsakega opomina prinesejo vsak mesec svojo obvezno vlogo.

Nagrade poslom, dninarjem in delavcem.

Posojilnice so socialna ustanova, ki potem samopomoči vodijo male ljudi do uspešnejšega gospodarstva in s tem do relativnega blagostanja. Zato je umestno, ako dajejo posojilnice ob gotovih prilikah neposedujočim poslom, dninarjem in delavcem nagrade, seveda le takim, ki so v mladih letih začeli varčevati in so svoje prihranke nalagali v posojilnico. Že samo par takih nagrad bo gotovo najboljša vzpodbuda vsem poslom, dninarjem in delavcem, da se bodo

oprijeli zbiranja prihrankov v domači posojilnici.

Izdatki bodo obilno povrnjeni.

Navedli smo nekaj primerov, kako naj posojilnice in njih odborniki pristopijo k delu za širjenje varčnosti med ljudstvom. Res je, vsak izmed teh primerov je združen za posojilnico z gotovimi stroški. Toda pomislite to, da so ti stroški le malenkostni, da so to pravzaprav **male investicije posojilnice za poznejše velike dohodke**. Vsi fantje in dekleta, ki jih boste pridobili z enim ali drugim načinom, z eno ali drugo nagrado za varčevanje, vsi ti bodo pozneje dobro stoječi gospodarji in gospodinje, ki se bodo ne le v vsem svojem denarnem poslovanju obračali na posojilnico, temveč ki bodo kot dobri gospodarji in gospodinje tudi znali iz dohodkov svojega gospodarstva zbrati primerne prihranke v posojilnici kot neob-

hodno rezervo previdnega gospodarstva in kot delež za svoja stara leta ali kot delež svojim otrokom. In kar je še več, posojilnica s tem na najboljši način izvršuje svojo moralno in socialno poslanstvo za izboljšanje razmer ljudstva.

Agitacija od moža do moža.

Poleg vsega zgoraj navedenega pa ne moremo dovolj toplo priporočati odbornikom agitacijo od moža do moža, od hiše do hiše. To je dolžnost vsakega odbornika. S tem boste spravili v posojilnico mnogo denarja, ki bi sicer ležal mrtev v skrinjah in omarah. S tem boste tudi spravili v domačo posojilnico v službo domačemu gospodarstvu in domačim ljudem veliko denarja, ki je sedaj naložen v mestih in dela tlako mestnemu kapitalizmu, mesto da bi koristil domačemu ljudstvu v domačem okraju.

Kmetijsko združništvo v Češkoslovaški republici.

(Letopis „Centro-Kooperativa“ v Pragi za l. 1926.)

Začetek.

Kmetijstvo združništvo Češkoslovaške republike more danes s svojimi združnimi podjetji tekmovati z državami, ki imajo organizatorično in poslovno visoko razvito združništvo. Misel samopomoči si je utrla pot med široke ljudske plasti, zlasti pa na kmete že več kot pred pol stoletja. Položaj kmetijstva v tedanjem času ni bil ravno ugoden vsled pritiska gospodarskega liberalizma. Težka kriza kmetijstva ob koncu prejšnjega stoletja pa je rodila v vrstah kmetovalcev spoznanje o neobходимosti skupnega nastopanja na gospodarskem polju.

Današnje stanje.

Ustanavljanje zadrug se je vršilo z mrzlično hitrostjo in kmetijsko združništvo

je kmalu prekosilo združništvo drugih stanov ne le po številu, ampak tudi po gospodarski moči in pomenu. Koncem l. 1926 so našli v državi 9178 kmetijskih zadrug. Zadnji podatki statističnega državnega urada se nanašajo na l. 1925 in navajajo pri 13 in pol milijonih prebivalcev republike 14.733 zadrug med njimi 8.260 kmetijskih. Kmetijske zadruge so dosegle torej že koncem l. 1925 polnih 56% vseh zadrug v državi. Ker se je pa število kmetijskih zadrug tekom leta 1926 dvignilo od 8.260 na 9.178, je jasno, da se je odstotek kmetijskega združništva v primeri z drugimi zadrugami tudi v letu 1926 še povečal.

Kmetijsko združništvo prodira že v vse kmetovo gospodarstvo. Potem, ko je bila dograjena organizacija kreditnih zadrug, so

Čehi pristopili k zadružni ureditvi prodaje kmetijskih pridelkov in skupnega nakupa kmetijskih potrebščin, naposled celo k industrializaciji kmetijstva z zgradbo zadružnih tovarov kot poslednjo stopnjo.

Druge oblike samopomoči.

Misel samopomoči se je uveljavila v kmetijstvu deloma v zadružni obliki, ki temelji na zadruž. zakonu, prevzetem od stare Avstrije, deloma v obliki delniških družb (32 sladkornih tovarov) ali družb z omejeno zavezo. Poleg tega pa je cela vrsta podjetij javnopravnega značaja, ki so osnovana na temelju posebnih zakonov (kmetijske okrajne posojilnice). Tudi ta podjetja moramo šteti, čeprav nimajo pravne oblike zadruga, v veliko skupino organizacij kmetijske samopomoči. S tem se razširi število ustanov kmetijske samopomoči na celo vrsto podjetij in ustanov, ki jih kmetje samostojno vodijo in upravljajo.

Gospodarska in kulturna zrelost

Razmah kmetijskega zadružništva v Češkoslovaški moramo v prvi vrsti pripisovati gospodarski in kulturni zrelosti kmetijskega stanu, ki si je za obrambo svojih stanovskih in političnih interesov znal zgraditi številna udruženja in strokovne zveze. Poleg tega si je s strokovno izobrazbo na številnih kmetijskih šolah pridobil tudi sposobnost, da zna ne le preceniti pomen zadružne samopomoči, temveč da zna tudi zadružne ustanove v splošno korist samostojno voditi.

Kulturni sveti in zadružništvo.

Tudi stanovske in strokovne organizacije kmetov znajo ceniti pomen zadružništva in ga temu primerno pospešujejo kar največ mogoče v okvirju svojega delokroga. To velja predvsem za deželne kulturne svete, ki so si od svoje ustanovitve pridobili velike zasluge za poljedelstvo. Pospešujejo kme-

tijsko proizvodstvo in njega rentabilnost in s tem skupaj podpirajo zadružništvo, katero so od vsega početka smatrali za predpogoj rentabilnega kmetovanja v tem smislu, da se ravno potom zadružništva kmet varuje pred izkoriščanjem izven stanu stoječih elementov. Deželni kulturni sveti razvijajo v tej smeri neprecenljivo delavnost.

Osnovani so posebne odseke iz vrst praktičnih zadrugarjev. Uspešno sodelujejo s pomočjo uradnikov-strokovnjakov pri ustanavljanju zadrug zlasti produktivnih, katere uvajajo v začetku njih poslovanja s pomočjo konzulentov v pravilno obratovanje. Sploh podpirajo zadružno gibanje gmotno in moralno z nasvetom in dejanjem.

Delo državne uprave za zadružništvo.

Tudi državna uprava kaže popolno razumevanje za zadružništvo sploh in še posebej za poljedelsko zadružništvo.

Kmetijsko zadružništvo je v oskrbi kmetijskega ministerstva, pri katerem se je ustanovil zadružni oddelek (sekcija VII). Naloga oddelka je, da je v stalni zvezi z zadružnimi organizacijami in jih podpira iz javnih sredstev. Ta oskrba je dalekosežna in sodelovanje oddelka za zadružništvo s praktičnimi zadrugarji popolnoma iskreno, učinkovito in demokratično. Tudi ostali strokovni oddelki poljedelskega ministerstva podpirajo zadruga, mlekarne, zadruga za vnovčevanje goveje živine itd. v kolikor pač dotična kmetijska panoga spada v njihov delokrog.

Državna uprava samoumevno smatra za svojo prvo dolžnost, da ustvari zakonite predpogoje za uspešen razvoj zadružništva. V tej smeri se je od prevrata sem veliko napravilo, posebno glede preosnove zadružnih razmer na Slovaškem in v Karpatski Rusiji. S posebnimi zakoni so bila rešena vprašanja organizatoričnega in gospodarskega

značaja, ki so izvirala iz poprešnje zveze teh zadrug z ogrskimi centralami. Predvsem se je nadomestila tem zadrugam škoda, ki so jo utrpele vsled razvrednotenja svojih naložb pri budapeštanskih centralah.

Višja šola za združništvo.

Državna uprava se tudi briga za združno izobrazbo. Na vseh kmetijskih šolah so predavanja o združništvu. Ustanovila se je tudi visoka šola za združništvo, katero upravlja kuratorij, sestavljen iz zastopnikov čeških združnih zvez in poljedelskega ministerstva. Na tej šoli se podaja v celoletnih tečajih slušateljem vse važnejše in pomembnejše iz onih panog, ki so v praktičnem odnošaju do združnih podjetij. Stroške za šolo nosijo država in zveze. Naloga šole ni samo izobraževati združne uradnike, temveč tudi združne oskrbnike in poslovodje, torej praktične poljedelce, ki so po končanju šole sposobni za vodstvo združnih obratov. Proforski zbor je sestavljen iz usposobljenih poslovodij in uradnikov zvez in drugih strokovnjakov, tako da šola ne nudi samo teoretično znanje, temveč tudi dragoceno praktično znanje najboljših združnih praktikov.

Po štiriletnem delovanju uživa šola tudi v inozemstvu dober sloves in jo obiskujejo številni slušatelji iz slovanskih dežel.

Združni tisk.

Zveze tudi sicer porabijo vsako priliko in možnost za širjenje združne misli in za izobrazbo in vzgojo dobrih združanov in poslovodij. Temu namenu v prvi vrsti služi združni tisk. Vsaka zveza kmetijskih zadrug izdaja za svoje člane svoj vestnik, v katerem obravnava splošno gospodarska zlasti pa združna vprašanja. Z njih pomočjo so člani vedno poučeni o tekočih združnih zadevah, Vestnik se ne razpošilja samo zadrugam,

ampak tudi direktno številnim združanom. Dalje se posveča velika pvzornost združnim publikacijam.

Kampellkov fond.

Čeprav se ne morejo ponašati z obsežnimi znanstvenimi deli iz združne stroke, vendar imajo v publikacijah zvez celo vrsto lepih in praktičnih združnih spisov, ki tvorijo trajne in dragocene pripomočke za uradnike kakor tudi za člane uprave zadrug. Da se to delo pospeši, so ustanovili pri Centro-Kooperativu poseben fond, imenovan po prvem združnem pionirju med češkim narodom Dr. C. Kampeliku *k a m p e l i k o v f o n d*. V njegovi založbi je bila izdana že cela vrsta odličnih spisov za informacije, pouk in prosveto.

Združni tečaji.

Važno nalogo za propagando združne misli in za poglobitev praktičnega znanja imajo združni tečaji. Prirejajo jih zveze sistematično po načrtu v važnih centrih vedno za gotovo snov, ki se nanaša na gotovo vrsto zadrug (združni tečaji za kreditne zadruge, za mlekarske zadruge itd.) Stroške, ki so s tem združeni, popolnoma krijejo povišana organizatorična delavnost zadrug, ki so se tečajev udeležile. Tečaje podpira gmotno in moralčno tudi državna uprava.

Primeroma visoka kultura, na katero so povzdignile češkega poljedelca kmetijska izobrazba ter intenzivna delavnost stanovskih in političnih organizacij, in smotreno delovanje združnih zvez ustvarjajo zdrave predpogoje za mogočen razmah ideje samopomoči, o kateri že pričajo prav pomembni organizatorični in gospodarski uspehi. Kmetijsko združništvo v Češkoslovaški je obramba kmetijskega proizvodstva in prvovrstno sredstvo, da se z njim povzdigne intenzivnost in rentabilnost poljedelstva.

Številčna moč posameznih vrst.

Poljedelske zadruge v Češkoslovaški se delijo v sledeče vrste:

kreditne zadruge z neomejeno zavezo	4309
kreditne zadruge z omejeno zavezo	875
skladiščne zadruge	433
mlinarske zadruge	57
mlekarske zadruge	344
zadruge za proizvodstvo špirta	243

sušilnice za cikorijo	34
zadruge za pridelovanje lanu	48
živinorejske zadruge	186
strojne in elektranske zadruge	1082
konzumne zadruge	1067

Ostanek odpade na razne vrste produktivnih zadrug (sadjarske, vinarske in druge zadruge).

Taksne oprostite.

Iz dopisov, ki jih prejemo od naših članic, se vidi, da si zadruge dostikrat niso na jasnem, v katerih slučajih so oproščene plačevanja taks. Zato še enkrat objavljamo tožadveni naredbi s pripombo, da se smejo zadruge posluževati taksnih oprostitev samo v primerih, ki so v teh dveh naredbah izrecno omenjeni.

I.

Naredba o oprostitvi zadrug od plačevanja taks.

Po predpisih členov 95. in 98. zakona o poljedelskih in obrtnih zadrugah z dne 3. decembra 1898, člena 262. finančnega zakona za leto 1922/23, predpisu točke 15.) člena 6. zakona o taksah in po zahtevi ministerstva za poljedelstvo in vode z dne 15. decembra 1923, št. 41.686/VI, odrejam:

Vse poljedelske in obrtne zadruge, njih sreske, okrožne, deželne in glavne zveze, ustanovljene po zakonu o poljedelskih in obrtnih zadrugah z dne 3. decembra 1898., in zveze najmanj 20 zadrug in njih zadruge, če dotična zveza in njene zadruge po svojih statutih ne dele članom na združne deleže dividend, niti ne dajo članom svojih upravnih in nadzorstvenih odborov tantiem, in če se njih rezervni fondi nikakor in nikoli ne smejo razdeliti med člane, so oproščene plačevanja taks:

- 1, za vse svoje prijave za vpis v združni register;
- 2, za vse overitve podpisov upravnega odbora;
- 3, za overitev prepisa pravil;
- 4, za objave v „Službenih Novinah“, da se je zadruga vpisala v register;
- 5, za overitev podpisov na izjavi o vstopu v zadrugo;
- 6, za vpis združnikov v sodni seznam in potrdilo v tem;
- 7, za potrditev izprememb v pravilih, njih vpis v združni register in objavo o tem v „Službenih Novinah“;
- 8, za potrdilo sodišča, da so osebe, pri njem označene kot člani upravnega odbora, vpisane v združni register;
- 9, za prijavo izpremembe v sestavi upravnega odbora zaradi vpisa v združni register;
- 10, za vpis sodnih odločb o razveljavitvi sklepov občnega zbora v združni register in objavo o tem;
- 11, za prijavo sodišču in vpis v združni register, da je član izstopil ali da je umrl ali da je bil izključen;
- 12, za izjave združnikov sodišču, da so izstopili in za vpis tega v združni register;
- 13, za izplačila združniku, ki

je prestal biti zadružnik, z njega vlogo in prinosom;*

14. za prenos vplačil** od enega zadružnika na drugega, za prijavo o tem sodišču in vpis zadružnikov v zadružni register;

15. za prijavo sodišču o prestopu zadruga, za razglas o prestopu v „Službenih Novinah“ in poziv upnikov;

16. za izločitev terjatev neprijavljenega upnika in izročitev te prijave sodišču v shrambo;

17. za razpust zadruga po odločbi sodišča in za pritožbo zadruga zoper odločbo sodišča o tem;

18. za prijavo upravnega odbora zaradi otvoritve konkurza;

19. za prijavo likvidatorjev sodišču po nadzorstvenem odboru, za njen vpis v zadružni register, overitev podpisov likvidatorjev in razglasitev imen likvidatorjev;

20. za izročitev knjig in spisov sodišču po končani likvidaciji;

21. za overitev podpisov po državnih oblastvih na spisih o pravici revizije;

22. za vse prijave državnim oblastvom o izvršitvi revizij zadrug in zvez;

23. za izdajanje faktur, priznanic blagajničnih potrdil zadrug in zvez državnim in samoupravnim oblastvom;

24. za potrditev obligacij zadružnikov, če jemljejo denar na posodo od svojih zadrug;

25. za predložitev letnih bilanc in računov oblastvom in njih razglasitev v „Službenih Novinah“;

26. za tvorjene in tekoče račune zadružnih zvez in zadrug, ki jih imajo pri poštni hranilnici in državni hipotekarni banki;

27. za prošnje državnim oblastvom zaradi intervencije v revizijskih poslih;

28. za prošnje zadrug in zadružnih zvez, namenjene državnim in samoupravnim oblastvom, da bi se jim izdal izpisek iz računskih in drugih knjig;

29. za priloge, ki jih dodajajo zadruga in zadružne zveze prošnjam in vlogam, namenjenim državnim in samoupravnim oblastvom;

30. za objave zadrug in zadružnih zvez o letnih računih in bilancah v zadružnih lokalih;

31. za razglase zadrug in zadružnih zvez v zadružnih časopisih o svojih poslih; toda če se tiče razglas privatnega člana, se mora taksa pobrati;

32. za potrdila zadrug o vplačanih deležih zadružnikov;

33. za obresti na vloge, (***) če ne presežajo obrestne mere pri Narodni banki in če se te mere ne izpreminjajo v razmerju z izkazanim dobičkom;

34. za vse vloge, prošnje in vse dopisovanje zadrug in zadružnih zvez z državnimi oblastvi, kolikor spadajo glede plačevanja takse pod odredbo tar. poš. l. taksne tarife.

35. Vinogradniške zadruga, ki prodajajo na debelo vino lastnega pridelka, se ne smatrajo za gostilne ali kavarne.

Ta oprostitev se nanaša za sedaj na vse poljedelske in obrtne zadruga v Srbiji in Črni gori, njih sreske in okrožne zveze kakor tudi na njih zemaljsko in glavno zvezo, ki so ustanovljene po zakonu o poljedelskih in obrtnih zadrugah z dne 3. decembra 1898, na „Središnji savez hrvatskih seljačkih zadruga“ v Zagrebu in njegove zadruga, na „Savez srpskih zemljoradničkih zadruga“ v Sarajevu in njegove zadruga, na „Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo“ (kot osrednjo zadruga) v Osijeku in njegove zadruga,

* t. j. za izplačilo deleža.

** t. j. za prenos deležev.

***) t. j. za obresti na deleže.

na „Savez hrvatskih seljačkih zadruga za Bosnu i Hercegovinu“ v Sarajevu in njegove zadruge, na „Središnji savez jugoslovenskih seljačkih zadruga“ v Sarajevu in njegove zadruge, na „Zadružni savez“ v Splitu in njegove zadruge, na „Zadružno zvezo“ v Ljubljani in njene zadruge, na „Zadružno zvezo“ v Celju in njene zadruge, na „Zvezo slovenskih zadrug“ v Ljubljani in njene zadruge, na „Zadružno zvezo“ v Zagrebu in njene zadruge.

O tej odločbi naj se obvestijo vse omenjene zveze, vsa ministristva, vse finančne direkcije in okrožne finančne uprave; tudi jo je razglasiti v „Službenih Novinah“.

Generalna direkcija posrednih davkov naj ukrene nadalje, česar je treba.

V Beogradu, dne 25. decembra 1923, št. 43.322.

Minister za finance:

dr. M. M. Stojadinović.

II.

Odločba glede oprostitve iz članov 95 in 98 zakona o poljedelskih in obrtnih zadrukah.

Po točki 15. člena 6. zakona o taksah in glede na člen 257 finančnega zakona za leto 1924/25 je odobril g. minister za finance z odločbo z dne 8. decembra 1925 št. 84.559.

Pri vseh poljedelskih in obrtnih zadrukah, njih sreskih, okrožnih, deželnih in glavnih

zvezah, ki izpolnjujejo pogoje predpisane v členu 257. finančnega zakona za leto 1924/25 in pogoje v odločbi gospoda ministra za finance z dne 25. decembra 1923., št. 43.322, se sme glede na člena 95. in 98. zakona o poljedelskih in obrtnih zadrukah nanašati oprostitev iz členov 95. in 98. zakona o poljedelskih in obrtnih zadrukah razen na primere, že navedene v omenjeni odločbi, še:

na račune, note itd., ki jih izdajajo zadruge in zveze svojim zadružnikom o prodanem blagu;

na knjižice, v katere vpisujejo zadruge in zveze blago, kupljeno svojim zadružnikom:

na priznanice, izdane zadružnikom o plačanem dolgu;

na potrdila, ki jih izdajajo zadružniki zadrugi ali Zvezi o prejemu vrnjenih zadružnih deležev;

na potrdila zadrug ali zvez o prejetih obresti in delnem odplačilu dolga, ki jih vpisujejo zadružnikom v zadružne knjižice.

Poleg tega se nanaša oprostitev iz člena 95. zakona o poljedelskih in obrtnih zadrukah na potrditev knjig.

*Iz Generalne direkcije posrednih davkov
v Beogradu,*

dne 30. decembra 1925, št. 84.559/25.

Moč slovenskega zadružništva v številkah.

Število zadrug in zadružne zveze.

V „*Ekonomistu*“ od oktobra t. l. je priobčil ing. Ivan Varga, revizor Glavne zadružne zveze v Beogradu članek pod naslovom „Nekoliko novejših podatkov o slovenskem kmetijskem zadružništvu“. Podatki se nanašajo na zaključek poslovnega leta 1925 oz. na gibanje zadružništva v letih 1922 do

1925. Tedaj je bilo slovenskih zadrug 1204. Od teh pa 80 zadrug ni včlanjenih pri nobeni zvezi ali pa so kot agrarne zajednice in nabavljalne zadruge državnih uradnikov včlanjene pri svojih posebnih zvezah izven Slovenije. Vse ostale slovenske zadruge pa so porazdeljene na sedem zadružnih zvez. Izven državnih mej so tri zveze (dve v Italiji

ena v Nemški Avstriji), ki so imele ob koncu l. 1925 vsega skupaj 295 zadrug (Zadružna zveza Gorica, Zadružna zveza Trst in Zveza koroških zadrug Celovec). Pri štirih zvezah v Sloveniji je bilo koncem l. 1925 včlanjenih 828 zadrug in sicer v zvezah: Zadružna zveza v Ljubljani (500), Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani, Zveza gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani (delavska konzumna društva) in Zadružna zveza v Celju.

Število zadružnikov.

Število zadružanov v vseh zadrugah ravnokar naštetih zvez je znašalo koncem leta 1925 210.183, ki se porazdelijo po zvezah sledeče:

1. Zadružna zveza v Ljubljani	125.927
2. Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani	24.845
3. Zveza gospodarskih zadrug v Ljubljani	22.804
4. Zadružna zveza v Celju	36.607

Seveda je dejansko to število nekoliko manjše, ker je precej slučajev, da je ena in ista oseba član dveh, pa tudi treh zadrug. Če na račun dvojnega in trojnega članstva znižamo število za 10%, nam še vedno ostane število zadrugarjev v Sloveniji 189.165.

Zadružniki v primeri s prebivalstvom.

Če računamo, da je v Sloveniji 1.256.239 prebivalcev in potem približno 294.000 gospodarstev in če štejemo na vsakega zadrugžana štiričlansko družino, dobimo:

a) da znaša število v zadružništvu organiziranih oseb 756.660 t. j. nad 60% vsega prebivalstva.

b) da znaša število v zadružništvu zastopanih gospodarstev 189.171 ali 66% vseh gospodarstev.

Še zanimivejši bi bili podatki, ako bi izračunali, kakšen odstotek kmečkih gospodarstev je zastopan v zadružništvu. Gotovo je ta odstotek večji kot pri delavskem

in meščanskem stanu. Z ozirom na dejstvo da so po ogromni večini zadruge v Sloveniji kmetijske zadruge, brez pretiravanja lahko postavimo trditev, da je zadružništvo v Sloveniji zbralo okoli sebe najmanj 70% ako ne več kmetijskih gospodarstev in gospodarjev.

Kako so zadruge porazdeljene na razne vrste.

Po posameznih vrstah so se slovenske zadruge koncem leta 1925 razporodile sledeče:

kreditne zadruge	427 t. j.	53,9%
blagovne zadruge (nabavne, prodajne, konzumne)	106	13,6
obrtne zadruge	48	6,5
mlekarske zadruge	38	4,9
živinorejske zadruge	38	4,9
elektrarske zadruge	36	4,8
razne zadruge	27	3,9
strojne zadruge	27	3,6
stanovanjske zadruge	21	2,6
pašniške zadruge	13	1,6
vinarske in kletarske zadruge	7	0,8
osreduja zadruga	3	0,3
skladiščne zadruge	1	0,1
društva	1	0,1

Kot zaključek svojih razmotrivanj o zadrugah, članstvu in vrstah zadrug, kakor tudi o gibanju zadrug in članstva v l. 1922 do 1925 postavlja pisatelj to-le mnenje:

1. V Sloveniji se zadružna oblika vedno v večji meri uporablja za najrazličnejše gospodarske svrhe in odnošaje. Vsled tega se zadružna mreža vedno bolj širi in zajema vedno širše socialne sloje.

2. Slovensko zadružništvo ima že za seboj prvo fazo razvoja, ko se zadružništvo širi linearno t. j. v eni enotni obliki ene same vrste zadrug za vse potrebe. Slovensko zadružništvo je sedaj v naprednejši dobi razvoja, ko se ustanavljajo za razne gospodarske svrhe razne vrste zadrug (dimenziionalna doba).

J. L.:

Vpliv alkoholne prepovedi na narodno gospodarstvo republike Finske.

V mnogih državah, ki črpajo precejšen del svojih dohodkov iz alkoholnega gospodarstva (davki, doklade, naklade, trošarina, takse itd.) prevladuje mnenje, da je ravnovesje brezpogojno odvisno od produkcije in uživanja alkohola. Zato ne bo odveč, da si na kratko predočimo, kakšen vpliv je napravila prepoved alkohola na narodno gospodarstvo Finske. (Da je Severna Amerika uvedla prohibicijo in da se ravno v tej „nesrečni“ Ameriki davki znižujejo, je splošno znano!)

V proračunu Finske so znašali davki na alkohol pred vojno ca. 7% vseh dohodkov. Po proglasitvi popolne neodvisnosti — po ruski revoluciji l. 1917. — je imela država naravno izredno veliko izdatkov za nove naprave, za obrambo in zastopstva v inozemstvu. Dasi se je uvedla prohibicija v času, ko so se iz revolucionarnih nagibov, deloma tudi iz navdušenja za osvobojeno domovino trgale vezi zakonov, se je vendar blagodejni učinek kmalu pokazal. Prepoved naravno ščiti v prvi vrsti nižje sloje pred izmozgavanjem alkoholnega kapitala. Neštete prilike za zapravljanje so bile kolikor toliko omejene — ljudstvo, v prvi vrsti delavstvo, je pričelo bolj varčevati. Število hranilnih knjižic delavske hranilnice v Helsingforsu, ki je znašalo l. 1919. — prohibicijski zakon je stopil v veljavo dne 1. junija istega leta — 5.237, se je dvignilo l. 1923 na 8.755, l. 1925. pa na 11.320. Sorazmerno so se dvignile tudi vloge in sicer od 3.736.369 M v l. 1919. na 42.325.670 M v l. 1923. Značilno je dejstvo, da je 71% vlagateljev iz nižjih slojev, predvsem iz vrst delavcev, hlapcev in

služkinj. Še bolj značilne številke izkazuje hranilnica socialno-demokratskih konzumnih društev: število hranilnih knjižic je l. 1919. znašalo 2.108 z vlogami 1.819.626.33 M, l. 1926 pa že 98.320 hranilnih knjižic s skupno vlogo 180.320.836.95 M.

Brez dvoma so tudi druge prilike vplivale na silno dviganje hranilnih vlog, vendar Finci sami pripisujejo ta uspeh v prvi vrsti prepovedi alkohola, katere učinek se je med drugim pokazal v vedno večjem smislu za varčnost in ustanavljanje zadrug. Denar, prej večinoma izdan za pijačo, gre sedaj v hranilnice.

L. 1913. so porabili za produkcijo alkohola: 1.126.579 kg rži, 163.740 kg ječmena in 20.361 kg ovsa. Odslej služi žito le svojemu pravemu namenu, t. j. prehrani.

Mnogi so v debatah izražali bojazen, da bo prohibicija ovira dobrih trgovskih odnošajev z nekaterimi vinorodnimi državami. Posebno so se bali radi izvoza lesa, ki je eden glavnih izvoznih predmetov Finske. Znani finski strokovnjak za zunanjo trgovino dr. Henrik Ramsay pa je izjavil, da je bila ta bojazen neupravičena: pri nobenih pogajanjih ni tvorila ta točka posebnih težav. Francija n. pr. je pravilno smatrala, da je prohibicijski zakon interna zadeva Finske, v katero se načelno noče vmešavati. Finska izvažata v Francijo ogromne množine lesa in papirja, pa kljub temu ni navezana na uvoz vina. L. 1922. se je že pokazal ugoden vpliv v bilanci zunanje trgovine. Izvoz se je dvignil za 1.071.7 milijonov M, uvoz pa samo za 364.4 milijonov M. Prvič tekom 67 let, odkar

se sploh vodi tozadevna statistika, je dosegla Finska aktivno trgovsko bilanco in sicer za 508 milijonov M.

Strokovni list „Finansbladet“ piše v uvodnem članku dne 17. aprila 1924: „Naravnost sijajna bilanca se je te dni predložila in obenem naznačila tudi prihodnjo proračunsko dobo. Računski zaključek mesta Helsingfors izkazuje 66.5 milijonov M, republike Finske pa 300 milijonov M prebitka v l. 1923. Narodni ekonom prof. J. H. Vennola je v svojem ministrskem govoru izjavil:

„Izvedli smo reformo največje važnosti. Naše finance so od alkohola popolnoma neodvisne.“

Iz teh kratkih potez je razvidno, da je država na eni strani dohodke sicer izgubila, na drugi strani pa s splošno treznostjo pridobila ogromne vrednote v obliki zvišane delovne zmožnosti in v silnem porastu narodnega premoženja, da o napredku v zdravstvenem in moralnem oziru niti ne govorimo.

© © © VPRAŠANJA IN ODGOVORI © © ©

Vprašanje 46: Ali more porok preklicati in odpovedati svoje poroštvo, predno je potekel rok, zabeležen v zadolžnici za vračilo posojila? (H. p. na V.)

Odgovor: Porok ne more nikakor odpovedati svojega jamstva pred potekom roka, ki je v zadolžnici določen za vračilo dolga. Če bi bilo to mogoče, bi jamstvo sploh izgubilo vsako vrednost, ker bi se v slučaju nevarnosti hitro vsak porok odpovedal prezetemu poroštvu in pustil posojilnico na cedilu.

Vprašanje 47: Ali je pravilno, ako se posojilo ne izterja takoj po preteku roka, če dolžnik obresti redno plačuje in poroki ne ugovarjajo? Ali se sme v tem slučaju posojilo smatrati kot podaljšano s tihim soglasjem? (H. p. na V.)

Odgovor: Z vzgojnega in gospodarskega stališča se ne more odobravati, da se posojilo dolžniku pusti preko določenega roka, ako le plačuje v redu obresti in ako poroki ne ugovarjajo. Posojilnica ni samo kreditni zavod, ampak mora s pametnim ravnanjem dolžnike navajati na red v gospodarstvu in jih opominjati, da svoje obvez-

nosti redno ob zapadlosti izpolnjujejo, da dolg odplačujejo redno v obrokih. — Če se pa vendar, kot vi navajate, tako tiho podaljšanje izvrši, je porok kljub poteku roka v obveznosti. Poroštvo namreč ugasne le: a) kadar dolžnik izpolni svojo obveznost, b) vsled zastaranja po preteku 30 let, c) vsled poteka časa, za katerega se je bil porok izrecno zavezal. Takega časovno omejenega poroštva pa naše posojilnice ne sprejemajo in se besedilo zadolžnic ne glasi na časovno omejitev poroštva. Nasprotno, pri vseh zadolžnicah naših posojilnic je dolžnik porok in plačnik. Torej ugasne njegova obveznost ne s potekom kakega roka, ampak le s poplačilom dolga.

Vprašanje 48: Ali moremo izterjati od dolžnika glavnico, še predno je rok posojila potekel v slučaju, da kljub opominu ne plačuje redno obresti? (H. p. na V.)

Odgovor: Od dolžnika morete posojilo vsak čas izterjati, tembolj pa, ako je z obrestmi v zaostanku. Če pregledate besedilo zadolžnice, vidite, da ima po tem besedilu upnica pravico, da zahteva povračilo dolga vsak čas brez kake odpovedi.

Vprašanje 49: Na občnem zboru je bil izvoljen nov odbornik, ki pa ne prihaja k sejам in kljub ponovnemu opozorilu ni šel k notarju radi legalizacije podpisa. Seveda ga radi tega tudi ne moremo prijaviti za vpis v združni register? Kaj naj ukrenemo? Bi li smeli klicati k sejам bivšega odbornika? (H p. v C)

Odgovor: Odbornik, ki je bil sicer izvoljen na občnem zboru, pa pozneje izjavi, da noče svojega podpisa legalizirati radi vpisa v združni register, se s tem odpove izvolitvi in ga ni smatrati za odbornika. Vsled tega ga tudi ni treba vabiti k sejам. Bivšega odbornika, ki na občnem zboru ni bil več izvoljen, je samo ob sebi umevno, da ne smete vabiti k sejам. Mesto ostane pač prazno do prihodnjega občnega zbora:

Vprašanje 50: Od davčne administracije v Ljubljani smo prejeli poziv, naj vložimo napoved za odmero posebne pridobnine. Mi smo bili po vaših navodilih spremenili pravila in smo po Vašem posredovanju tudi prejeli odlok finančnega okrajnega ravnateljstva, da uživamo taksne oprostitve. Žakaj torej zahteva davčna administracija, naj vložimo omenjeno napoved, ko smo vendar davka prosti?

Odgovor: Vi zamenjujete davčno administracijo s finančnim okrajnim ravnateljstvom in skoraj gotovo mislite, da je to ista oblast. Toda oba urada sta čisto samostojna in vsak zase oddeljena ter imata povsem različen delokrog. Finančno okrajno ravnateljstvo se bavi samo s pristojbinskimi in dohodarstvenimi zadevami, davčna administracija pa samo z davčnimi stvarmi. Odlok, ki ga je izdalo finančno okrajno ravnateljstvo, torej nikakor ni merodajen tudi za davčno administracijo. Ker ste od slednje prejeli poziv za napoved za odmero pridobninskega davka, sklepamo iz tega, da ji niste naznanili pre-

membe pravil in da ta oblast ne ve, da ste pridobnine oproščeni. Zato naznanite davčni administraciji, da ste izpremenili pravila in pristavite, s katerim sklepom registracijskega sodišča je bila prememba pravil vpisana v združni register. Obenem predložite prepis zapisnika o tistem občnem zboru, na katerem so bila pravila izpremenjena.

Vprašanje 51: O rentnem davku smo čitali, da so ga posojilnice oproščene. Sedaj pa naenkrat dobimo od davčne administracije poziv, naj plačamo rentnino za l. 1926. Ali je ta zahteva upravičena?

Odgovor: Za l. 1926 je bilo treba plačati rentni davek samo od takih obresti posameznih hranilnih vlog, ki so na leto znašale več nego 5000 Din. Če so bile obresti pri posameznih vlogah nižje, so bile rentnega davka oproščene. Davčna administracija pa ne ve in ne more vedeti, ali so bile obresti pri vseh hranilnih vlogah v Vaši posojilnici nižje kakor 5000 Din. Zato Vam je poslala označeni poziv, ki pa velja le za slučaj, če bi imeli kakšne hranilne vloge, katerih obresti so presegle 5000 dinarjev. Davčni administraciji odgovorite, da niste imeli nobenih takih hranilnih vlog, katerih obresti bi letno presegle 5000 Din in da Vam zato ni treba plačati nobene rentnine. S tem bo zadeva rešena.

Vprašanje 52: Po naših pravilih se mora ves letni čisti dobiček, kakor ga izkazuje bilanca, odkazati rezervnemu zakladu. Ali je potrebno djati na dnevni red občnega zbora kot posebno točko sklepanje o porabi čistega dobička?

Odgovor: Občni zbor more veljavno sklepati samo o stvareh, ki so mu po pravih pridržane. V Vaših pravilih pa se nič ne omenja, da bi lahko občni zbor sklepal tudi o porabi čistega dobička, ampak je nasprotno na drugem mestu povsem na-

tančno povedano, da gre čisti dobiček v rezervni zaklad. Preko pravil ne more in ne sme iti noben organ zadruga. Ker je občni zbor tudi zadrugin organ, je treba, da se tudi občni zbor drži pravil in mej, ki

so ondi začrtane za njegovo kompetenco. Ker pa po pravilih občni zbor nima pravice sklepati o porabi bilančnega čistega dobička, bi bilo brezsmiselno, to točko posebej postavljati na dnevni red občnega zbora.

◻ | ◻ | ◻ | ◻ ZADRUŽNIŠTVO. ◻ | ◻ | ◻ | ◻

VSEM ZADRUGAM!

Blagoslovljene božične praznike in veselo novo leto vsem zadrugarjem in zadrugam!

1. **Naročajte Narodni Gospodar!** Z novim letom stopi Narodni Gospodar v 29. leto. Razpošilja se sedaj v 1200 izvodih. Gotovo je to premalo z ozirom na to, da je pri Zvezi včlanjenih 525 zadrug. Priporočamo ponovno, naj **zadruga naročijo Narodni Gospodar vsaj vsem članom načelstva in nadzorstva.** — Letošnji letnik Narodnega Gospodarja, ki je s to številko s priloženim kazalom zaključen, dajte v vezavo. Tekom leta se je nabralo veliko takih stvari v njem, da bo treba večkrat pogledati eno ali drugo številko. Vezavo vam lahko oskrbi Zveza, ako ji pošljete vse številke. Pošljete lahko kot tiskovino poštine prosto.

2. **Obrestna mera za naložbe pri Zvezi** bo tudi v letu 1928 ostala kot dosedaj t. j. za navadne naložbe v tekočem računu po 5%, za vezane naložbe proti 3 mesečni odpovedi po 7%. Vsaka zadruga more vezati svoje naložbe v poljubni višini. Obresti se pripisujejo h kapitalu polletno.

3. **Računski zaključki.** — Veliko zadrug se obrača na Zvezo za pomoč pri sestavi računskega zaključka. Opozarjamo predvsem, da je sestavljanje računskega zaključka združeno z manjšo zamudo časa in z manjšimi stroški, ako zadruga pošlje vse potrebne podatke Zvezi in se zaključek sestavi pri Zvezi. Vse one zadruga, ki bi na

vsak način želele, da pride Zvezin uradnik k njim sestavljat računski zaključek, naj to čimprej javijo Zvezi, da na podlagi vseh teh prijav sestavimo razpored službenih potovanj in dela.

4. **Domači hranilniki.** — Zveza je naročila na Češkem zopet 1000 zelo ličnih poniklanih hranilnikov s patentirano ključavnico. Hranilniki bodo dobavljeni najkasneje v osmih tednih. S carino in s transportom bodo stali približno Din 36 50 komad. — Prosimo vse zadruga, da javijo, koliko domačih hranilnikov bi želele. Kakor hitro hranilniki pridejo, bomo na željo pošiljali po en komad tudi kot vzorec. Opozarjamo na današnji članek „Kako naj posojilnice delajo za varčnost med ljudstvom“, v katerem imate obrazložen pomen domačih hranilnikov.

5. **Poslovne knjige in tiskovine** naročajte pri Zvezi, ker se Vam dostavljajo poštine in drugih stroškov prosto v kolikor se gre za omote do 2 kg. Seznam vseh tiskovin in knjig imate v vsaki številki Narodnega Gospodarja na platnicah. Poleg dosedanjih knjig smo pomnožili zalogo z mlekarskimi knjižicami, salda-konti za vse nederarne zadruga in z inventurnimi polami, ki jih vse blagovne zadruga potrebujejo za sestavo inventure.

† **Svétnik Karel Pirc**, davčni nadupravitelj v p. v Trziču, je umrl na praznik Brezmadežne 8. decembra. Z njegovo smrtjo

je izgubila Hranilnica in posojilnica v Trziču dolgoletnega načelnika, Čevljarska in usnjarska zadruga „Runo“ pa soustanovitelja in člana načelstva. Ker je bil pokojni kristjan v delu in življenju, je bil zares požrtvovalen, vztrajen in nesebičen zadrugar, čegar spomin najboljše častimo s tem, da ga skušamo posnemati v njegovem krščanskem združnem delu.

Varčnost v Sloveniji. Po „zanesljivih vesteh“ so dosegle hranilne vloge in vloge v tekočih računih v l. 1926 v Sloveniji dve in pol milijarde dinarjev. Od tega je menda zbranih v združnih ustanovah ena milijarda in sto milijonov, v regulativnih hranilnicah 600 milijonov, v bankah 800 milijonov dinarjev. — Tako piše „Hrvatski zadrugar“. Mnenja smo pa, da so te številke pretirane. Gotovo so previsoke, v kolikor gre za vloge v združnih ustanovah.

Dobra propaganda za združništvo je ta, kakor jo uvajajo v Švici. Konzumne zadruge zveze Konkordija delajo namreč posebno propagando med ženskami in vsled tega prirejajo ženske združne shode. Da pa je udeležba večja, se vršijo shodi pri pogrnenih mizah in se servira brezplačno prvovrstna kava, povrhu pa dajejo še v manjših zavojčkih vzorce raznih živil. Seveda pogostitev ne gre na račun konzumnih društev, ker kavo in vzorce riža, makaronov, ješprenčka itd. dajo brezplačno na razpolago tovarne v svrhu reklame.

Razdor v Glavnem savezu srbskih kmetijskih zadrug traja dalje. Vršila sta dva občna zbor: 13. nov. v Jagodini obč. zbor opozicije, ki je imela za sklicanje obč. zbora v rokah sklep sodišča, 14. nov. v Novem sadu obč. zbor, ki ga je sklicala dosedanja uprava. Opozicija je na skupščini v Jagodini ostro kritizirala delo dosedanje uprave in potem izvolila v upravo popolnoma nove može iz svojih vrst, med temi celo aktivne

ministre. Potem so se pa vsi udeleženci odpeljali iz Jagodine na skupščino v Novi sad, da bi še tam obračunali z dosedanjo upravo. To pa se je izvedelo pravočasno v Novem sadu in so vsled tega tam tako pohiteli z dnevnim redom skupščine, da je bila skupščina že končana in so zborovalci že odšli v cerkev, ko je dospela ob pol 10. dop. opozicija iz Jagodine. Ta pa je kljub strogi policijski prepovedi vdrla v dvorano in še enkrat izvedla ves dnevni red novosadske skupščine in seveda zopet izvolila isto upravo, kot v Jagodini. — Na ta način je dobil srbski savez dve upravi. V decembru je potem uprava, izvoljena od opozicije, s silo zavzela uradne prostore Saveza in vse poslovanje, toda policija jo je radi odloka poljed. ministrstva iztirala in vmestila zopet staro upravo. Med tem so sile na delu, da da se razdor poravna in razljučene stranke pobotajo, kar bi bilo najboljše za ugled in korist združništva.

Zopet agenti in prevaranti s srečkami. Ponovno smo že opozarjali na škodo, ki jo ljudje utrpijo z nakupom raznih srečk in državnih papirjev od agentov. Agenti so postali prava ljudska nadloga in čas bi bil, da oblasti kaj storijo v zaščito ljudstva, ker so slučajni očitnih goljufij vedno številnejši. Poročajo nam, da je nek agent na Gorenjskem prevaril revno dekle za 2833 Din s pretvezo, češ da je srečka, katero ji je prodal, zadela in da je zato takoj treba plačati davek in celo srečko. V nekem drugem slučaju se je kmečka ženica zavezala plačevati za srečke Srbskega rdečega križa (glasečo na 20 frankov) 15 mesečnih obrokov po 23 Din. To pomeni ceno 345 Din za srečko, za katero vam danes agenture plačajo le 120 Din, če jo stavite na prodaj. Ali ni to goljufija! Zadrugarji, opozarjate in poučujete ljudi, da ne bodo trpeli škode! Dajte oklicati pred cerkvijo, naj se v takih

stvarah ljudje obračajo na posojilnico. Nikoli naj pa agentu ničesar ne podpišejo in ničesar ne plačajo. Ako ne štiti ljudstva oblast, štiti jo naj ga vsaj zadruga.

Popravi! V statističnem pregledu poslovanja članic Zadrुžne zveze za l. 1925, ki smo ga priložili zadnji številki Narodnega Gospodarja od 15. novembra, je spodaj v rekapitulaciji za nedenarne zadruge popraviti stolpec „Stanje hranilnih vlog“, ki ima

pravilno glasiti „Upniki“ in takoj poleg stolpec „Predplačane obresti“, ki ima pravilno glasiti „Izposojila“.

Dr. Krek o cilju kreditnega združništva. „Zadrुžno življenje naj se razvija in pospešuje, da se doseže končni cilj naše preosnove v tem oziru, da bo namreč vse kreditno življenje in delovanje v rokah zakonitih avtonomnih zadrug in države.“ (Črne bukve kmečkega stanu str. 250).

◎ ◎ ◎ ◎ ◎ GOSPODARSTVO. ◎ ◎ ◎ ◎ ◎

Spremembe v poljedelskem svetovnem proizvodstvu. Na podlagi statistike je ugotovljeno, da je razdelitev veleposestev v Rusiji, Rumuniji in Jugoslaviji imela za posledico prav znatno zmanjšanje pridelka žita za izvoz iz teh držav. To pa je imelo še drugo neprijetno posledico, da se je vsled zmanjšanja pridelka evropskega žita povečal dovoz žita iz Amerike in s tem odvisnost evropskih držav od ameriških. Danes je za preskrbo industrijskih držav Evrope merodajna severna Amerika, posebej Kanada, dočim so bile pred vojno Rusija, Rumunija in Argentinija.

Svetovna žetev pšenice se ocenjuje s 130 milijoni ton. To povečanje gre predvsem na račun Kanade, ki je v zadnjih letih svojo produkcijo podvojila, dočim so evropske države še vedno glede pridelka pšenice pod tem, kar so pridelovale pred vojno.

Državna hipotekarna banka je otvorila svojo podružnico v Ljubljani. Sedaj objavlja v listih, da obrestuje hranilne vloge po 6%. Ob tej priliki ponavljamo, kar smo že tudi pri ustanovitvi državne hipotekarne banke, da Beograd le preveč jasno kaže svoj načrt

centralizirati po možnosti ves kapital v svojih rokah in si s tem zagotoviti vsestranski vpliv in moč, pa tudi dobiček. Poštna hranilnica, državna hipotekarna banka, direkcija za poljedelski kredit, monopol. uprava, razredna loterija itd. to so člani verige, s katero si hoče Beograd podjarmiti vse gospodarstvo države.

O velikem državnem investicijskem posojilu ugibajo nekateri, da se bo v kratkem sklenilo in sicer v Angliji. S tem, trdijo, da je v zvezi inozemsko potovanje finančnega ministra dr. B. Markoviča in ravnatelja državne hipotekarne banke dr. Gjuričiča, ki je najboljši sotrudnik dr. Markoviča.

Avstrija nas hoče pritisniti z zvišanjem uvozne carine za našo govedo, teleta, prešiče, konje, meso, mesne izdelke, bučno olje i. t. d. Zastopniki kmetijskih gospodarskih organizacij, zlasti Zadrुžnih zvez so se zbrali na povabilo kmetijske družbe 26. novembra na konferenco o tej zadevi. Sklenjeno je bilo, da se gospodarske organizacije obrnejo z ozirom na predstoječa pogajanja za trgovsko pogodbo z Avstrijo na pristojna mesta, naj naše oblasti odločno branijo koristi našega kmeta proti avstrijskim nakanam.

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Narodnega Gospodarja“ Ljubljana, Zadrुžna zveza. Izdajatelj: „Zadrुžna zveza“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik: Anton Kralj, tajnik „Zadrुžne zveze“ v Ljubljani.

Statistični pregled

poslovanja članic Zadrुžne zveze v Ljubljani za leto 1927.

Število vseh članic je znašalo 524. V tem številu je zapopadenih 29* zadrug, ki računskega zaključka niso poslale, oziroma so poslale nedovoljne podatke.

Skupno število članov v tem pregledu izkazanih zadrug znaša 127.024. Povprečno odpade na eno hranilnico in posojilnico 290 članov, na nabavno in prodajno zadrugo 461, na mlekarsko zadrugo 135, na živinorejsko zadrugo 58, na zadrुžno elektrarno 90, na stavbinsko zadrugo 64, na obrtno zadrugo 70, na kmetijsko-strojno zadrugo 61 in na posamezne izmed raznih zadrug 56 članov.

Celokupni promet vseh zadrug je znašal Din 4.721,917.109 61. Vsota vplačanih deležev je znašala Din 5,816.704 08. Skupni rezervni zakladi so dosegli višino Din 17,777.354 24, skupni čisti dobiček Din 5.207.613 41 in skupna zguba Din 750.632 43.

Naprav prejšnjemu letu je število zadrug naraslo za 1256 in vsota njihovih deležev pa za Din 1,846 349 36, celokupni promet vseh zadrug se je zvišal za Din 1.070,679.441 34. Hranilne vloge so narastle za Din 130,205.270 03, posojila pa so se pomnožila za Din 108,599.177 72. Rezervni zakladi so narastli za dinarjev 5,337.929 63. Čisti dobiček se je zvišal za Din 1,227.769 33.

Pri hranilnicah in posojilnicah odpade na vsako Din 2,345.048 10 hranilnih vlog, Din 2.842 04 deležev ter Din 44 878 83 rezerv; od posojil pa Din 1,534.039 09. Na vsakega člana pride povprečno Din 5.278 89 posojil.

Upravni stroški so znašali pri hranilnicah in posojilnicah 1 93‰, pri nabavnih in prodajnih zadrugah 11 02‰, pri mlekarskih zadrugah 32 31‰, pri obrtnih zadrugah 18 72‰ od prometa.

Obrestna mera pri hranilnicah in posojilnicah se je pri večini gibala za vloge med 5‰ in 6‰, za posojila pa med 7‰ in 8‰.

*) 9 zadrug ne deluje, 6 zadrug je v likvidaciji, 3 so bile izključene, 3 še niso poslovale, 8 pa jih ni poslalo računskega zaključka; toraj skupno je 29 zadrug, od katerih nimamo podatkov.

Jovanovski

